

Г.Г. Фетисов, А.Г. Худокормов, Т.Ш. Эпоха социальных переломов / Отв. ред. А.Г. Худокормов. — М.: Мысль, 2005. — 896 с.

4. Дж.К. Гэлбрейт Экономическая теория и цели общества /электронный ресурс: http://gallery.economicus.ru/cgi-bin/frame_rightn_newlife.pl?type=in&links=/in/galbraith/works/galbraith_w1.txt&img=bio_small.gif&name=galbraith

5. John Rogers Commons Legal Foundations of Capitalism: електронне джерело, режим доступу: http://books.google.com.ua/books?id=nxL1kVfDETQC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage1_11

6. Лукьяненко Д. Глобальное экономическое развитие: тенденции асимметрии, регулирование / Лукьяненко Д., Колесов В., Колот А., Столярчук Я. и др.: монография. Под научной редакцией профессоров Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. — К., 2013. — 586 с.

7. Резнікова Н. Сучасна фінансова криза в деструктивних вимірах інвестиційного прагматизму / Н. Резнікова, М. Відякіна // Вісник НБУ. — 2010. — Трав. — С. 25.

УДК 336.71

О. В. Мельниченко,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,

Університет банківської справи

Національного банку України (м. Київ)

АНАЛІЗ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ У БАНКАХ

Із підвищенням уваги науковців до функціонування систем електронних грошей, до їх обігу та використання під час розрахунків з продавцями, із розвитком їх як сучасного платіжного засобу за участю банків, платіжних систем і широких верств населення значної актуальності набуває питання економічного аналізу електронних грошей та операцій з ними.

У сучасній науковій літературі присвячено багато публікацій ліквідності банків, аналізу їх діяльності за окремими напрямками. Однак економічному аналізу електронних грошей у банках увага на даному етапі їх розвитку не приділялась. Ми вважаємо, що електронні гроші як складова грошових коштів, що перебувають в обігу в межах банківської системи, потребують детального вивчення як специфічних об'єкт дослідження.

До оцінки роботи банків — емітентів електронних грошей слід, на нашу думку, підходити системно і комплексно, а оцінювати їх діяльність варто у першу чергу за такими напрямками:

1. Визначення платоспроможності та ліквідності банку у контексті його роботи з електронними грошима.

Найважливішим коефіцієнтом, який слід при цьому розраховувати, є співвідношення суми коштів на рахунках забезпечення електронних грошей до суми емітованих електронних грошей. А його значення завжди повинно дорівнювати одиниці.

2. Вивчення структури та динаміки сум електронних грошей у складі пасивів банку на основі даних аналітичного обліку за рахунками, на яких обліковуються кошти, що є забезпеченням електронних грошей.

Так, розраховуючи коефіцієнт співвідношення емітованих банком електронних грошей за окремою платіжною системою чи системою електронних грошей до загальної суми емісії за всіма їх видами та типами, буде з'ясовано, яка система користується більшою популярністю та котра, як очікується, приноситиме більші доходи банку за розповсюдження та погашення електронних грошей за інших рівних умов.

Співвідносячи суму емітованих банком електронних грошей і загальну суму пасивів чи суму залучених коштів, можна визначити, на скільки популярними в банку є операції з емісії та розповсюдження електронних грошей.

Під час проведення аналізу роботи банку з електронними грошима можна розрахувати також їх співвідношення до капіталу банку. Високе значення даного показника відноситиме банк до спеціалізованих банків. Тому керівництву банку слід зважати на особливі вимоги чинного законодавства України до спеціалізованих банків.

У контексті цього напрямку аналізу банківської діяльності доцільно також проводити оцінку виконання фінансового плану роботи банку та цільових параметрів його фінансових показників із урахуванням особливостей, що притаманні роботі з електронними грошима, за такими напрямками:

- аналіз значень економічних нормативів банку;
- аналіз активів і зобов'язань банку;
- аналіз доходів (комісійних та інших);
- аналіз прибутковості, рентабельності та ефективності управління капіталом банку;
- оцінка ризиків.

3. Оцінка рівня ділової активності банку.

Електронні гроші тим більше стають «грошима», тобто здобувають властивості загального еквівалента, чим більша кількість продавців їх приймає в оплату за товари чи послуги і чим

більше покупців використовує їх при розрахунках. Зважаючи на викладене, використання та економічний аналіз роботи з електронними грошима пов'язане з оцінкою рівня ділової активності банку.

Таким чином, проводячи економічний аналіз ділової активності банку, доцільно розраховувати показники, які уточнюють значення інтегральних показників ділової активності банку – емітента електронних грошей. Серед таких коефіцієнтів ми пропонуємо виділити:

- співвідношення кількості клієнтів — користувачів електронних грошей до загальної кількості клієнтів банку;

- співвідношення доходів (комісійних), отриманих від продажу та погашення електронних грошей їх користувачами (власниками), і загальної суми доходів (комісійних);

- співвідношення суми електронних грошей, емітованих банком, до загальної суми електронних грошей у банківській системі.

Вище ми розглянули окремі, на нашу думку, найважливіші аспекти економічного аналізу банку — емітента електронних грошей. Невирішеним залишається питання проведення економічного аналізу в банках, які працюють з електронними грошима, випущеними іншими банками, зокрема аналізу їх ліквідності.

Тут ми пропонуємо до складу високоліквідних активів включати суму електронних грошей, емітованих іншими банками, що зберігаються в банку, за мінусом електронних грошей, випущених банками, що визнані банкрутами, або ліквідуються за рішенням уповноважених органів, або в яких призначена тимчасова адміністрація, або які зареєстровані в офшорних зонах.

Отже, у цьому виступі було запропоновано створення інструментарію економічного аналізу електронних грошей у банках: методика аналізу для банків, що здійснюють емісію електронних грошей, і тих, що приймають електронні гроші, емітовані іншими банками. Автором також представлено удосконалений ним механізм визначення ліквідності банків, що полягає у тому, що при розрахунку показників ліквідності банків у складі високоліквідних активів слід враховувати електронні гроші, емітовані іншими банками. Таке удосконалення дозволяє більш правильно підходити аналітичним службам банку та регулюючим органам до обчислення показників ліквідності, оскільки електронні гроші відносяться до грошових коштів у електронній формі.